

กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

The Strategies of Developing for Student's Life Skills

สมพร คงวิมล¹, ดร.สมชาย เทพแสง², ดร.สรภักดิ์สรณ์ ฉัตรกมลทัศน์³

Somporn kongvimon¹, Somchai Thepsaeng², Sorapaksorn Chatkamonthat³

¹นิสิตการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²ที่ปรึกษาหลัก หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต จึงจำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์ หมายถึง วิธีการที่มุ่งสู่ความสำเร็จโดยเฉพาะ หรือต้องการได้เปรียบจากการแข่งขัน ทักษะชีวิตที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทักษะการจัดการเกี่ยวกับอารมณ์ และทักษะการจัดการเกี่ยวกับความเครียด

คำสำคัญ : กลยุทธ์, ทักษะชีวิต

Abstract

21st century skills will help prepare students to think, learn to solve problems, communicate and collaborate more effectively for life. Therefore, strategy is a method that is intended to achieve a particular purpose or to gain an advantage. There are Decision Making Skill, Creative Thinking Skill, Critical Thinking Skill, Effective Communication Skill, Interpersonal Relationship Skill, Self Awareness Skill,

Empathy Skill, Coping with Emotion Skill and Coping with Stress Skill

Key Words : Strategy, Life Skill

บทนำ

สภาพสังคมในทศวรรษใหม่ กำลังเคลื่อนจากยุคของข้อมูลข่าวสาร ผ่านยุคสารสนเทศเข้าสู่ยุคสังคมใหม่โลกกำลังจะกลายเป็นแบนราบด้วยความเจริญทางเทคโนโลยี การสื่อสาร [1] ความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม การหล่อหลอมรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคน ที่บุคคลในสังคมจะต้องตั้งรับ การมีวิถีชีวิตยุคใหม่อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียน ทั้งการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัวก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมาก ทั้งปัญหาด้านการปรับตัว ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาทางเพศ เป็นต้น โดยเฉพาะในเด็ก และเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และมีความขัดแย้งในชีวิตได้ง่าย [2]

กรมสุขภาพจิตเผยคนไทยยุคใหม่ นำห่าง

วารสารบริหารการศึกษา มศว
ปีที่ 12 ฉบับที่ 22 มกราคม – มิถุนายน 2558

14

เสี่ยงฆ่าตัวตาย ซึ่งสถิติปี 54 เพิ่มขึ้นจาก 5.9 เป็น 6.03 ต่อ 100,000 ประชากร ตะลึงวัยรุ่นฆ่าตัวตายเฉลี่ย 170 คนต่อปี ภาคอีสานครองแชมป์ พบสถิติผูกคอตายมากที่สุด แนะนำปรึกษาครอบครัวช่วยระบายความเครียด นพ.ทวี ตั้งเสรี รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต สรุปว่า ปัญหาการฆ่าตัวตายเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของสังคมไทย โดยแต่ละปีจะมีคนฆ่าตัวตายสำเร็จมากกว่า 3,500 คน และจากตัวเลขในปี 2554 มีคนไทยเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายถึง 3,873 คน เมื่อวิเคราะห์สถิติในแต่ละกลุ่ม ช่วงอายุ พบว่า วัยรุ่นไทยเป็นกลุ่มที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องเผชิญปัญหาชีวิตและต้องปรับตัวในหลายๆ ด้าน ทั้งประสบการณ์ชีวิตยังไม่มากนัก อาจส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตตามมาด้วย [3] ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจความคิดเห็นของพ่อแม่ไทยในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับ พฤติกรรมและการศึกษาสำหรับเด็กไทยในสังคมปัจจุบัน พบว่า พฤติกรรมของเด็กสมัยนี้ที่พ่อแม่เป็นห่วงมากที่สุด 3 เรื่องหลักๆ คือ พฤติกรรมการแสดงออกที่ก้าวร้าวรุนแรง (ร้อยละ 47) ความประพฤติทางเพศไม่เหมาะสม มีการเรียนรู้เรื่องเพศเร็วกว่าวัยอันควร (ร้อยละ 31) และการขาดความรับผิดชอบ ไม่สู้งาน หนักไม่เอาเบาไม่สู้ (ร้อยละ 24) สาเหตุหลักๆ ที่พ่อแม่คิดว่า เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมดังกล่าว คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว (ร้อยละ 63) อาทิ พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก การทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว ฐานะทางการเงินไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่าย และเหตุผลสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ อิทธิพลจากสื่อต่างๆ รอบตัวเด็ก (ร้อยละ 53) ที่เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กอยากลอง อยากเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้ตัวเองได้บรรลุในสิ่งที่ต้องการ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในส่วนของสถาบันครอบครัวพฤติกรรมที่พ่อแม่อยากปลูกฝังให้เด็กมากที่สุด มีอยู่ด้วยกัน 3 เรื่องหลักๆ คือ ความมีสติ รู้จักตัวเอง เห็นคุณค่าของตัวเอง (ร้อยละ 56) การมีคุณธรรม ยึดมั่นในศีลธรรม จริยธรรมที่ดี (ร้อยละ 53) และมีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี (ร้อยละ 22) ซึ่งการที่จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมเหล่านี้ได้ นอกจากการปลูกฝังจากสถาบันครอบครัวแล้ว สถาบันการศึกษา

ก็มีส่วนสำคัญไม่น้อยไปกว่าสถาบันครอบครัว ซึ่งก็คือโรงเรียนนั่นเอง อย่างไรก็ตาม การที่โรงเรียนจะช่วยปลูกฝังในเรื่องเหล่านี้ได้นั้น พ่อแม่ส่วนใหญ่คิดว่ารัฐบาลควรหันมาให้ความสำคัญกับการศึกษา ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาคุณภาพของครูและโรงเรียนให้มีศักยภาพเท่าเทียมกัน (ร้อยละ 56) ด้านเกณฑ์มาตรฐานการวัดผลทางการศึกษาที่มีความเท่าเทียมกัน (ร้อยละ 53) และด้านแนวการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 22) ซึ่งต้องมีผู้ชี้แนะที่ดีเพื่อให้เด็กได้รู้จักเลือกรับข้อมูลความรู้ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับผู้อำนวยการบ้านกาญจนาภิเษกที่ได้สรุปไว้ว่าเด็กไทยอ่อนหัดวิชาทักษะชีวิต ส่งผล ก้าวพลาดกระทำผิดก่อคดีอาชญากรรมมากขึ้น 41% ซึ่งต้นเหตุเกิดจากโรงเรียนไม่สอนวิชาชีวิตนอกห้องเรียน มุ่งแต่สอบเอาคะแนน และจากสถิติเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาดกระทำผิดและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนระบุว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีเด็กและเยาวชนทำความผิดมากขึ้นถึง 41% ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงมาก แม้ว่าหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมจะพยายามแก้ไข ฟื้นฟู บำบัด แต่ยังคงมีเยาวชนก่อคดีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งนับเป็นปัญหาใหญ่ที่เรื้อรังมานานในสังคมไทย

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต โดยมีเหตุผล 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก ทักษะเหล่านี้แทบไม่ถูกบรรจุในหลักสูตรหรือถูกประเมินเลย ประการที่ 2 ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนในวันนี้ ไม่ได้จำกัดเฉพาะคนบางกลุ่ม ประการที่ 3 เป็นการเตรียมความพร้อมสู่รั้ววิทยาลัย และสู่การทำงาน เห็นว่า มีความจำเป็นต่อความสำเร็จซึ่งเป็นการรวมเนื้อหา และทักษะเข้าด้วยกัน เพื่อให้เยาวชนพร้อมเผชิญกับโลกได้ดียิ่งขึ้น [4]

สำหรับการพัฒนาชีวิต ด้วยการศึกษานั้น

วารสารบริหารการศึกษา มศว
ปีที่ 12 ฉบับที่ 22 มกราคม – มิถุนายน 2558

15

การพัฒนาทักษะชีวิต จัดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้ปกครอง ครูอาจารย์ จะต้องคำนึงถึงการปลูกฝังและฝึกฝนให้นักเรียนมีพื้นฐานของทักษะชีวิตที่ดีงามครบถ้วนตามองค์ประกอบ เพื่อมุ่งไปสู่จุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนมีพื้นฐานของชีวิต ในลักษณะมนุษย์ที่ดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นความเก่งที่มีลักษณะการใช้ความคิด สติปัญญา และลักษณะของการทำงานที่เรียกว่า คิดเป็น คือการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล คิดเชื่อมโยงในความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ทำให้เกิดปัญญา มีโลกทัศน์กว้างขวางที่สามารถสร้างความรู้ใหม่ได้ และการคิดเป็นย่อมนำไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การทำเป็น และการอยู่ร่วมกัน [5] การพัฒนาทักษะชีวิตจะต้องมีการวางแผนระยะยาว และจะต้องดำเนินการอย่างมีกลยุทธ์ กล่าวคือ กลยุทธ์หมายถึง คุศโลบายในการทำงาน กำหนดลำดับขั้นตอนของการกระทำให้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ตระหนักถึงปัจจัยแทรกซ้อน มุ่งให้สิ่งที่จะทำประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และสามารถเอาชนะคู่แข่งขั้นได้ [6] นอกจากนี้ กลยุทธ์จึงเป็นทั้งการสร้าง และการพัฒนาวิธีปฏิบัติ เพื่อระดมและจัดสรรทรัพยากรให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้ถูกกำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ช่วยรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลขององค์กร และมีทั้งเป้าหมายระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาว [7]

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีช่วงอายุวัยรุ่น ยังเป็นปัญหาสำคัญควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนา แต่ยังคงขาดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตจากสถานศึกษายังมีคุณภาพไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลอันประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตไม่ว่าจะเป็น

เรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลสื่อสารต่างๆ สิ่งแวดล้อม จริยธรรมและปัญหาสังคมในด้านต่างๆ [8] เป็นความสามารถรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการกับปัญหา และความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น [9] เป็นความสามารถทางจิตวิทยา สังคม สำหรับการปรับตัว และพฤติกรรมด้านบวกที่จะช่วยให้บุคคลสามารถรับมือกับความต้องการ และความท้าทายในชีวิตประจำวัน ทักษะชีวิตถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ทักษะในการเรียนรู้ การวิเคราะห์ และการใช้ข้อมูล ทักษะส่วนบุคคลสำหรับพัฒนาหน่วยงาน และตัวเอง และทักษะการสร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ [10] องค์การอนามัยโลก ได้อธิบายถึงทักษะชีวิตว่ามีจำนวนมาก ธรรมชาติและคำจำกัดความของทักษะชีวิตมีความแตกต่างกันตามวัฒนธรรมและที่ตั้ง อย่างไรก็ตามจะมีทักษะชีวิตหลัก (Core set of Skills) ซึ่งเป็นหัวใจของการส่งเสริม การรักษาสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน องค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 ประการดังนี้ [11]

1. ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making Skill) เป็นทักษะที่จะช่วยให้บุคคลมีการตัดสินใจในการกระทำต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ มีการประเมินทางเลือก และประเมินผลของการตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้น
2. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skill) เป็นทักษะที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่ทำให้เกิดภาวะตึงเครียด ทางร่างกาย หรือจิตใจของเขาได้
3. ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking Skill) เป็นส่วนที่จะสนับสนุนการตัดสินใจและการแก้ปัญหา เป็นความสามารถที่จะนำประสบการณ์มาใช้ในการปรับตัวในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม
4. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical

วารสารบริหารการศึกษา มศว
ปีที่ 12 ฉบับที่ 22 มกราคม – มิถุนายน 2558

16

Thinking Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว

5. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication Skill) เป็นความสามารถในการใช้คำพูดท่าทาง เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างเหมาะสม อีกทั้งสามารถรับรู้ถึงความรู้สึก นึกคิดของอีกฝ่ายได้ด้วย

6. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

7. ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (Self Awareness Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจ จุดดีและจุดด้อยของตนเอง และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

8. ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy Skill) เป็นความสามารถที่จะเข้าถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าในด้านความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา

9. ทักษะการจัดการเกี่ยวกับอารมณ์ (Coping with Emotion Skill) เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ รู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง และผู้อื่น ทั้งรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถแสดงพฤติกรรมออกมา ได้เหมาะสม

10. ทักษะการจัดการเกี่ยวกับความเครียด (Coping with Stress Skill) เป็นความสามารถในการรู้ถึงสาเหตุ และรู้วิธีผ่อนคลายความเครียด พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม

ทักษะชีวิตที่กล่าวมาข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถนำมาสอนวัยรุ่น ให้เขามีความสามารถด้านทักษะชีวิต โดยผ่านการเรียนรู้ของการปฏิบัติ เน้นอบปะจักษ์ทางสังคมและทางวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดลักษณะที่แน่นอนของทักษะชีวิต เนื้อหาที่แท้จริงของการศึกษาทักษะชีวิต จึงต้องได้รับการพิจารณาในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่นมากขึ้น อย่างไรก็ตามข้ออธิบายต่างๆ ไป เกี่ยวกับทักษะชีวิตจะได้รับการสอนในหลายประเทศ ซึ่งเป็นการสอนที่เกี่ยวข้องกับการข้าม

วัฒนธรรม นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลก ได้จัดกลุ่มทักษะชีวิตเหล่านี้ออกเป็น 5 คู่ ดังนี้ [11]

คู่ที่ 1 ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ไขปัญหา

คู่ที่ 2 ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ และทักษะการคิดวิเคราะห์วิจารณ์

คู่ที่ 3 ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและทักษะการสื่อสาร

คู่ที่ 4 ทักษะการตระหนักรู้ในตนเองและทักษะการเห็นอกเห็นใจคนอื่น

คู่ที่ 5 ทักษะการจัดการเกี่ยวกับอารมณ์ และทักษะการจัดการเกี่ยวกับความเครียด

ในประเทศไทยได้มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของทักษะชีวิต โดยจัดองค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ และการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นแกนกลางที่เป็นองค์ประกอบร่วมพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ จัดองค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มาเป็นด้านจิตพิสัย โดยเพิ่มเจตคติอีก 1 คู่ คือ การเห็นคุณค่าในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนที่เหลืออีก 3 คู่เป็นทักษะพิสัย ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน และสับสนด้านเจตคติและค่านิยม ซึ่งสามารถจัดแบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามพฤติกรรมการเรียนรู้ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ [12]

1. ด้านพุทธิพิสัย (ด้านสติปัญญาและความคิด) ที่เป็นองค์ประกอบร่วม ได้แก่ การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านการสอนความรู้

2. ด้านจิตพิสัย (ด้านจิตใจ) ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง และความเห็นอกเห็นใจ

3. ด้านทักษะพิสัย (ด้านการกระทำ) ประกอบด้วย การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา และการจัดการกับอารมณ์ และความคิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านการสอนทักษะทั่วไป

นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้เป็น 4 หมวดใหญ่ ๆ คือ [13]

วารสารบริหารการศึกษา มศว
ปีที่ 12 ฉบับที่ 22 มกราคม – มิถุนายน 2558

17

- 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เข้าใจ ยอมรับ เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น
- 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด เข้าใจ รู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์
- 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ใช้ภาษาพูด ภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกและสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สร้างความร่วมมือ และทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งผู้เขียนพบว่ามีองค์ประกอบย่อย ๆ รวมอยู่สรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรกำหนด และสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องเข้ามามีส่วนพัฒนาพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตต่อไป

กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต

กลยุทธ์มาจากคำในภาษาอังกฤษได้แก่ Strategy เป็นศัพท์ทางทหาร มาจากภาษากรีก ว่า Strategos แต่เดิมหมายถึง นายพลที่คุมกองทัพ ความหมายของคำนี้เปลี่ยนแปลงมาเรื่อยๆ ต่อมาหมายถึง ศิลปะของนายพลที่มีทักษะทางการจัดการ ศิลปะการพูดหรือวิธีพูดต่อหน้ากลุ่มคน อำนาจในการสั่งการ ในที่สุดความหมายกลายเป็นความสามารถในการใช้กำลังเพื่อเอาชนะกำลังของฝ่ายตรงกันข้าม เมื่อคำนี้มาใช้ทางการศึกษาและทางสังคมศาสตร์ มีความหมายที่แคบลง ในหน่วยราชการหรือสถานศึกษาใช้คำว่า กลยุทธ์ แทน ยุทธศาสตร์ และใช้คำว่า Tactic (กลวิธี) เป็นคำย่อยของกลยุทธ์ แม้ว่ากลยุทธ์กับยุทธศาสตร์จะใช้คำว่า Strategy เหมือนกัน แต่ในปัจจุบันใช้ยุทธศาสตร์เป็นความหมายกว้างและใช้กลยุทธ์ในความหมายที่แคบลง และเป็นส่วนย่อยของยุทธศาสตร์ เช่น ยุทธศาสตร์ที่ 1 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ เป็นต้น [6] เป็นรูปแบบหรือแผนการที่มุ่งสร้าง

องค์กรให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันเหนือคู่แข่ง จากความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ โดยการมุ่งเน้นไปที่แผนการในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ [14]

มินซ์เบิร์ก (Mintzberg) ได้สรุปความหมายของกลยุทธ์โดยใช้หลัก 5P ดังนี้ [15]

1) กลยุทธ์ คือ แผน (Strategy is a Plan = p1) กล่าวคือ เป็นแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งกำหนดทิศทาง (Direction) ขององค์กร หรือเป็นแนวทางในการเผชิญกับสถานการณ์ มีลักษณะที่จำเป็น 2 ประการคือ เป็นการวางแผนล่วงหน้า และเป็นการพัฒนาอย่างมีจุดหมาย ซึ่งพิจารณาในความหมายนี้จะเห็นได้ว่า องค์กรทุกประเภทล้วนมีกลยุทธ์เพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ทั้งสิ้น เพราะทุกองค์กรจะมีแนวทางในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

2) กลยุทธ์ คือ แบบแผนหรือรูปแบบ (Strategy is a Pattern = p2) มีจุดเน้นที่การปฏิบัติ กลยุทธ์ในความหมายของ p2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับด้านพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงเวลา อันสะท้อนว่าในการวางแผนในอนาคตจำเป็นต้องคำนึงถึงวิวัฒนาการขององค์กรที่สืบเนื่องจากอดีต และขณะเดียวกันการใช้บทบาทของนักบริหารในการวางแผนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถหรือความคาดหวังของผู้ปฏิบัติด้วย เพราะในหลายกรณีปรากฏว่าเจตนาธรรมเชิงกลยุทธ์หรือสิ่งที่ผู้บริหารตั้งใจจะทำอาจเป็นไปไม่ได้ แต่ผู้ปฏิบัติอาจใช้ความชำนาญด้านต่างๆ ปรับกลยุทธ์ในระหว่างปฏิบัติงานจนแปรเปลี่ยนเป็นกลยุทธ์ที่เกิดขึ้นจริงก็ได้ การทำความเข้าใจแบบแผนเชิงพฤติกรรมในองค์กรต่างๆ จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดกลยุทธ์

3) กลยุทธ์ คือ การกำหนดฐานะหรือตำแหน่ง (Strategy is a Position = p3) กลยุทธ์ในความหมายของ p3 เน้นไปที่ความสำคัญของฐานะหรือตำแหน่งของกิจการในสนามการแข่งขัน ดังนั้น สินค้าหรือการบริการที่เสนอออกไป จำเป็นต้องเหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าแต่ละประเภท โดย ไม่สนใจการตลาด เทคโนโลยี และการเมือง ซึ่งในความหมายนี้แสดงให้เห็นว่า การขาดความเข้าใจฐานะหรือตำแหน่ง

วารสารบริหารการศึกษา มศว
ปีที่ 12 ฉบับที่ 22 มกราคม – มิถุนายน 2558

18

ทางการตลาด หรือการขาดความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการแข่งขัน ย่อมจะนำไปสู่ความล้มเหลวในการเสนอบริการต่างๆ ด้วย

4) กลยุทธ์ คือ มุมมอง (Strategy is a Perspective = p4) มุมมอง หมายถึง วิธีการดำเนินงานที่ต้องการให้คนในองค์กรยึดถือร่วมกัน (Commitment to Ways of Acting and Responding) ซึ่งในความหมายของ p4 เน้นความสำคัญของการพิจารณาสภาพที่แท้จริงภายในองค์กร หรือคุณลักษณะ (Character) ขององค์กร ดังที่ดริคเกอร์ใช้สำนวนว่า “ทฤษฎีในการดำเนินธุรกิจ (Theory of the Business)” ซึ่งถือเป็นจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้สมาชิกขององค์กรยึดถือร่วมกัน และ แมคโดนัลด์ส (McDonald’s) มีชื่อเสียงขึ้นมาจากการมุ่งเน้นในองค์กรของตนยึดถือหลักการที่ประกอบด้วย “คุณภาพ การบริการ และ สะอาด (Quality, Service and Cleanliness)”

5) กลยุทธ์ คือ การปรับเปลี่ยนในการเดินหมาก (Strategy is a Ploy = p5) ในความหมายของ p5 เป็นความหมายที่เฉพาะเจาะจงเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ในสถานการณ์ที่มีการต่อสู้หรือการแข่งขัน สิ่งที่คุณต้องการคือต้องการได้เปรียบ เพราะนั่นคือเดิมพันที่สำคัญ ดังนั้นทุกฝ่ายจึงต้องวางกลยุทธ์โดยคำนึงถึงการใช้อุบายในการดำเนินงาน (Maneuver) หรือกลยุทธ์ (Tactics) ในการเดินหมาก เดินเกมส์ เพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้ามให้ได้ (a Specific Maneuver Intended to Outwit an Opponent or Competitor)

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า กลยุทธ์ หมายถึง แนวทางหรือวิธีการดำเนินงานตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อให้สามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

องค์ประกอบของกลยุทธ์

วีแลน และ ฮังเกอร์ (Wheelen; & Hunger) ได้เสนอแบบจำลองพื้นฐานในการจัดการกลยุทธ์ (Basic Model of Strategic Management) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วนดังนี้ [16]

1. การตรวจสอบสภาพแวดล้อม (Environmental Scanning) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัย

ภายนอก (External) ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั่วไปทางสังคม (Societal Environment) สภาพแวดล้อมเฉพาะของงาน (Task Environment) และปัจจัยภายในองค์กร (Internal) ได้แก่ โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร และทรัพยากร นั่นคือ การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภัยคุกคาม หรือ SWOT Analysis

2. การจัดทำกลยุทธ์ (Strategy Formulation) เป็นการพิจารณากำหนดภารกิจวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ต้องทำให้เสร็จสมบูรณ์ โดยกำหนดเงื่อนไขเวลาไว้ด้วย กลยุทธ์เป็นแผนเพื่อให้บรรลุถึงภารกิจและวัตถุประสงค์ และนโยบายในการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ

3. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) เป็นการนำกลยุทธ์ และนโยบายที่กำหนดมาจัดทำเป็นโครงการ (Programs) การจัดทำงบประมาณของโครงการ และกำหนดลำดับขั้นตอนการทำงาน

4. การควบคุมและประเมิน (Evaluation and Control) เป็นกระบวนการในการติดตามการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ และดำเนินการตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปอย่างเหมาะสมถูกต้อง

การพัฒนากลยุทธ์

การพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ [6]

1. การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม (Environment Analysis) สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ไม่สามารถแยกแยะจากสิ่งแวดล้อมได้ สถานศึกษามีอิทธิพลต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันสิ่งแวดล้อมก็มีอิทธิพลต่อสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องหาประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารจัดการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ในขณะเดียวกันก็ต้องจัด หรือ ลดปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารจัดการอันจะนำไปสู่ความล้มเหลวในการดำเนินงาน โดยวิเคราะห์ หรือประเมินสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา เพื่อหาจุดแข็ง-จุดอ่อน (Strengths – Weaknesses) และวิเคราะห์ หรือประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อหาโอกาส-อุปสรรค

วารสารบริหารการศึกษา มศว
ปีที่ 12 ฉบับที่ 22 มกราคม – มิถุนายน 2558

19

(Opportunity – Threats) จากปัจจัยภายนอกองค์กร หรือสถานศึกษา

2. การกำหนดทิศทางขององค์กร

(Organizational Direction) ในขั้นนี้ เป็นการสำรวจหา ชั้นของเหตุผลในการมีองค์กร โดยหาคำตอบอย่าง สมเหตุสมผลว่าโรงเรียนตั้งขึ้นมาทำไม ตั้งขึ้นมาเพื่อ อะไร จึงต้อง กำหนด 1) วิสัยทัศน์ (Vision) ซึ่งหมายถึง ภาพอนาคตที่ปรารถนาและมีความเป็นไปได้ 2) พันธกิจ (Mission) ซึ่งเป็นโครงการ หรือกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้ บรรลุวิสัยทัศน์ 3) เป้าประสงค์ (Goals) ซึ่งเป็นเจตจำนง ที่บ่งบอกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเมื่อสำเร็จ การศึกษา 4) วัตถุประสงค์ (Objectives) ซึ่งเป็น เจตจำนงที่ระบุผลสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งอาจ พิจารณาจากนโยบาย มาตรการ แผน โครงการ การ ดำเนินการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ วัตถุประสงค์ นั้นจะต้องปฏิบัติได้ วัด และประเมินได้

3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) ในขั้นนี้ เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผลการ ประเมินสภาพแวดล้อมภายในระหว่างจุดแข็งและ จุดอ่อน กับผลการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก ระหว่างโอกาสและอุปสรรค เพื่อออกแบบ หรือกำหนด กลยุทธ์ ทั้งประเภทและระดับต่างๆ จากนั้น จึงเลือก กลยุทธ์ที่เหมาะสม มีความเป็นไปได้และสามารถ นำไปใช้ได้จริง จากการวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆ

4. การดำเนินกลยุทธ์ (Strategy Implementation) ในขั้นนี้ เป็นการแปลงกลยุทธ์ที่เลือก ไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนที่ กลยุทธ์ 2) การจัดทำแผนปฏิบัติการ 3) การกระจาย แผนกลยุทธ์ เป็นการกระจายกลยุทธ์ของแต่ละงานไปยัง หน่วยปฏิบัติต่างๆ เพื่อรับผิดชอบ

5. การกำกับติดตามและประเมินกลยุทธ์ (Strategy Monitoring and Evaluation) ในขั้นนี้ เป็น การตรวจสอบ ติดตาม ควบคุม และประเมินผลการนำ กลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายสำคัญของการประเมิน คือ ประเมินว่าการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ นั้น สามารถ ปฏิบัติได้ตามแผนหรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อย เพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคประการใดที่ไม่สามารถ

ปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ได้ จำเป็นจะต้องหาทางปรับปรุง หรือแก้ไข

ขั้นตอนในการจัดทำกลยุทธ์ อธิบายการ กำหนดกลยุทธ์ว่าเป็นการกำหนดแผนระยะยาวในการ บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพที่มีต่อโอกาสและภัยคุกคาม ในแง่ของจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร รวมถึงการ กำหนดภารกิจ กำหนดวัตถุประสงค์ พัฒนากลยุทธ์ และ กำหนดนโยบาย โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ [16]

1. การกำหนดพันธกิจ (Mission) หมายถึง จุดมุ่งหมายหรือเหตุผลในการดำรงอยู่ขององค์กร วิสัยทัศน์จะบอกถึงสิ่งที่องค์กรจะทำอะไรเพื่อสังคม วิสัยทัศน์ที่ดีจะกำหนดพื้นฐานและลักษณะเฉพาะของ องค์กร พันธกิจยังรวมถึงค่านิยม และปรัชญาขององค์กร เกี่ยวกับการทำกิจการและวิธีดูแลพนักงาน พันธกิจเป็น คำพูดที่จะไม่บอกเพียงถึงองค์กรที่เป็นอยู่ในเวลานี้ แต่ บอกถึงองค์กรที่ต้องการจะเป็นอย่างไรด้วย พันธกิจ ส่งเสริมความคาดหวังร่วมกัน และสื่อสารภาพลักษณ์ ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสภาพแวดล้อมการทำงานของ องค์กร บางคนบอกว่าวิสัยทัศน์และพันธกิจมีความ แตกต่างกัน พันธกิจอธิบายสิ่งที่องค์กรเป็นอยู่ในขณะนี้ วิสัยทัศน์อธิบายถึงสิ่งที่องค์กรต้องการที่จะเป็นใน อนาคต

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) วัตถุประสงค์เป็นผลมาจากกิจกรรมการวางแผน วัตถุประสงค์จะหมายถึง การกระทำ และบอกถึงวิธีการ ที่จะประสบความสำเร็จโดยระยะเวลา และปริมาณ วัตถุประสงค์ขององค์กรที่ประสบความสำเร็จจะส่งผลต่อ พันธกิจของบริษัท คำว่าเป้าหมาย บ่อยครั้งมักจะใช้สลับ กับวัตถุประสงค์ เป้าหมายเป็นข้อความที่บ่งบอกถึงสิ่งที่ ต้องการจะบรรลุ ไม่บอกจำนวนของสิ่งที่ต้องการ บรรลุและเวลาสำหรับของการสิ้นสุด

3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategies) กลยุทธ์ ขององค์กรเป็นแผนแม่บทที่ครอบคลุมถึง ทำอย่างไรที่ จะทำให้พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กรประสบ ความสำเร็จ กลยุทธ์เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขัน และลดการเสียเปรียบจากการแข่งขัน กลยุทธ์ แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

3.1 กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) อธิบายถึงทิศทางโดยรวมขององค์กรในเรื่องของทัศนคติทั่วไปต่อความเจริญเติบโต และการจัดการขององค์กรต่างๆ และประเภทของสินค้า กลยุทธ์ขององค์กรประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ประการคือ ความมั่นคง การเติบโต และการลดค่าใช้จ่าย

3.2 กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) โดยหน่วยธุรกิจและระดับการผลิต เน้นการพัฒนาการแข่งขันและการบริการ กลยุทธ์ธุรกิจประกอบด้วย กลยุทธ์การแข่งขัน และกลยุทธ์ความร่วมมือ

3.3 กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) เป็นวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและธุรกิจ โดยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การกำหนดนโยบาย (Policies) นโยบายเป็นแนวทางกว้างๆ สำหรับการตัดสินใจ ซึ่งเชื่อมโยงกับการกำหนดกลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ องค์กรจะใช้ นโยบาย เพื่อสร้างความมั่นใจ พนักงานขององค์กร และการตัดสินใจต่างๆ จะสนับสนุน ภารกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ขององค์กร

แนวคิดในการกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน

ในการกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรมและเป็นทิศทางขององค์กร ในการทำให้การศึกษาเป็นไปตามคุณภาพ จึงสรุปการกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน ประกอบไปด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และขอยกการกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียนอัสสัมชัญบางรัก เป็นกรณีศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โรงเรียนอัสสัมชัญได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญ ปีการศึกษา 2555-2559 ดังนี้ [17]

วิสัยทัศน์ (Vision)

นักเรียนอัสสัมชัญเป็นผู้มีคุณธรรม และคุณภาพมาตรฐานสากล

พันธกิจ (Missions)

1. จัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

2. พัฒนาและส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพโดยพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสากล

3. ส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ และพัฒนาสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล

4. ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนให้มีความรับผิดชอบต่องค์กรและสังคม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

คุณค่าหลัก (Core Values)

1. เพื่อพระเจ้าเท่านั้นหรือศรัทธาในศาสนา
2. มีเมตตาธรรมและรักสันติ
3. มีความวิริยะอุตสาหะ
4. มีความซื่อสัตย์สุจริต
5. มีวินัย
6. ใฝ่เรียนรู้
7. มีความมัธยัสถ์และประหยัด
8. มีจิตสาธารณะ
9. รักษ์สิ่งแวดล้อม
10. ความเป็นสุภาพบุรุษ

เป้าหมาย (Goals)

1. นักเรียนอัสสัมชัญเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
2. นักเรียนอัสสัมชัญมีความรับผิดชอบต่อองค์กรและสังคมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
3. ครูอัสสัมชัญ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเพื่อก้าวสู่

วารสารบริหารการศึกษา มศว
ปีที่ 12 ฉบับที่ 22 มกราคม – มิถุนายน 2558

21

ประชาคมอาเซียน และโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็น
สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

5.โรงเรียนบริหารจัดการและพัฒนา
สถานศึกษา ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6.โรงเรียนมีระบบประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์
และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่มี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7.เป็นโรงเรียนชั้นนำด้านการศึกษา
ระดับประเทศ

ยุทธศาสตร์ (Strategies)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการกระบวนการเรียนรู้เพื่อ
พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่น
ได้อย่างมีความสุข

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เร่งสร้างคุณภาพผู้เรียนให้มีความ
รับผิดชอบต่อองค์กรและสังคม ในการอนุรักษ์ทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปฏิรูปครูผู้สอนสู่มาตรฐานสากล
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกระดับการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนเป็นสังคมภูมิปัญญา และการเรียนรู้เพื่อก้าวสู่
ประชาคมอาเซียนและมาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
เพื่อการจัดการความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ปรับระบบการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 พัฒนาคุณภาพการประกันคุณภาพ
ภายใน

ยุทธศาสตร์ที่ 8 ยกระดับโรงเรียนอัสสัมชัญเป็น
โรงเรียนชั้นนำของประเทศ

โดยในประเด็นยุทธศาสตร์มีการกำหนด
ยุทธศาสตร์ ได้แก่ วิธีดำเนินการยุทธศาสตร์
ตัวชี้วัดความสำเร็จ และผู้รับผิดชอบ

สรุปได้ว่า กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต มี
ความสำคัญต่อนักเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม
สู่การเปลี่ยนแปลง ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรรีให้
ความใส่ใจในการวางแผน ในการกำหนดกลยุทธ์ของ
สถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้เห็นคุณค่าใน

ตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร อยู่ร่วมกับผู้อื่น
อย่างมีความสุข และรับผิดชอบต่อสังคม

หนังสืออ้างอิง

[1] สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
(2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง*
(พ.ศ.2552-2559). กรุงเทพฯ: พริกหวาน
กราฟฟิค จำกัด.

[2] สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *การเสริมสร้าง*
“ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด.

[3] ไทยรัฐออนไลน์. 6 ก.ย. 2555

[4] James Bellanca & Ron Brandt. (2554). *ทักษะ*
แห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21.
แปลโดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป
จิตตฤกษ์. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส์ : ซีเอ็ด
ยูเคชั่น.

[5] กรมสุขภาพจิต. (2543). *คู่มือการจัดกิจกรรม เพื่อ*
เสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กด้อยโอกาส.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ
พัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

[6] เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2556). *กลยุทธ์/ยุทธศาสตร์.*
(เอกสารประกอบการสอน). นครราชสีมา:
ม.ป.พ. อัดสำเนา.

[7] สมชาย เทพแสง. (2554). *กลยุทธ์ของผู้นำ*
การศึกษา. ภาควิชาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

[8] ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์. (2540). *การสอน*
ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติด.
การประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทาง การนำ
ยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกัน
สารเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ส.

[9] กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลาง*

วารสารบริหารการศึกษา มศว
ปีที่ 12 ฉบับที่ 22 มกราคม – มิถุนายน 2558

22

- การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [10] UNICEF. (2001). "What is the Life Skills Approach?" *Explore Ideas Articles, Opinions. And Research about Teaching and Learning*. Retrieved. August 2, 2011. from <http://www.unicef.org/Lifeskills/htm>.
- [11] World Health Organization. (1997). *Life Skills Education for Children and Adolescents in schools*. Geneva: World Health Organization.
- [12] อยุธยา วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. (2551). *ทักษะชีวิต*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุขศูนย์ส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น โรงพยาบาลรามาริบัติ.
- [13] กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [14] ธีรรัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2552). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ : ฉบับปรับปรุงใหม่*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- [15] Mintzberg, Henry; & Quinn, James Brian. (1996). *The Strategy Process: Concepts, Contexts, Cases*. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- [16] Wheelen, T.L. & Hunger, J.D. (2012). *Strategic Management and Business Policy*. 13th ed. Upper Saddle River, N.J.: Pearson.
- [17] โรงเรียนอัสสัมชัญ. (2555). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2556. จาก http://www.assumption.ac.th/contents/about ac/School_Development_Plan_2012-2016.pdf